

ANNA

1991/4.

Ára: 58 Ft

**Kedvencünk:
Schwarzenegger**

**Vesszük
a kalapunk**

**Hogyan lehetünk
felejthetetlenek?**

**Ez is, az is
ballagásra**

**Rulett,
sok nyereménnyel**

**Horoszkóp
fogyókúrázóknak**

Vaníliás oldal

Eladó gyerekek

A gyermek- és ifjúságvédelem mindenkor a legkényesebb, a legsérülékenyebb pontja volt a szociális intézményrendszernek. Lehet neve árvaház, állami gondozás, állami nevelés, gondjai sohasem oldhatók meg teljesen. Csökken a gyerekek száma, növekszik a szegényeké, ez táptalaja lehet nemkívánatos kereskedelmi ügyleteknek. A harmadik világban nem ritka, sőt egyes helyeken bevett szokás a gyerekkereskedelem.

VÁCZY ANDRÁS

Jó néhány tevékenység, ami azelőtt illegálisnak minősült és a jog szigorával keményen büntették, mára vállalkozássá lett. Felemlgethetnénk eseteket a híres „Kék fény”-ből, bizonyítván, mi volt akkor büntett, s mi ugyanebből ma legális üzlet. Van azonban még ma is jogi és morális szemszögből elítélendő biznisz, ilyen a gyerekkereskedelem. Bizonyos fenntartással írom le, hiszen „csak a haraszt zörög”, s minden, e tárgy körben érdekelt tiltakozik, legjobb esetben csak a sokatmondó tekintet beszél.

Mi is történik? Bemegy a kismama a klinika vagy a kórház szülészeti osztályára, és növekvő rettegéssel várja gyermeke eljövételét. Nem a szülés fájdalma, hanem a beláthatatlan jövő miatt szorong. Mert esetünkben az újszülött egy szerencsétlen félrelépés következménye. Tudatlanság, felelőtlenség vagy időzavar miatt a világra jötte elkerülhetetlen. Ilyenkor a teherbe ejtett lány nem titkolja elkeseredését, könnyektől kísért félszavakkal, tört mondatokkal adja tudtára környezetének bánata okát. Hamarosan akad az ott lévők között segítséget, végleges, mindenki számára megnyugtató megoldást kínál valaki. Nem ritkán egy-egy sokat tapasztalt egészségügyi dolgozó tartja kezében a megoldás kulcsát. Elég, ha csak a piac helyzetét ismeri valamelyest, és tudja, vannak gyerekek olyanok, akikről a gyermekáldást megtagadta a természet. Némi szervezés, diszkrécióval kezelt ismerősök köre, s hála a közvetítésnek, egymásra talál még a gyerek születése előtt a kismama és a leendő örökbefogadó; eladó és vevő. Nincs sorban állás, nincs bürokrácia, nincs várakozás – csak megegyezés. Hogyan történik mindez? Nem tudni, mert akik a körben vannak, hallgatnak. Nem érdekük a nyilvánosság. Némelyek a közvetítés kapcsán dollár ezrekről mesélnek, de csak mesélnek, bizonyítani nem tudnak vagy

nem akarnak. Magam is hangsúlyozom: mindez csak szóbeszéd. Ám akárhogy is van, csak remélhetjük, hogy az üzlet erkölcsi hátterétől függetlenül a gyerek – jól jár.

Ha a téma közelébe akarunk férkőzni, az örökbefogadás jelen helyzetéből kell elindulnunk.

A családjogi törvény *adoptálást* nehezítő szelleme méltán váltott ki az érintettek közül ellenszenvet. A honatyák tavaly módosították, s valamelyest lefaragtak szigorából. Ha a vér szerinti szülő nem törődik gyermekével, a bíróság helyett a hatóság is elveheti a szülőltől gyermekét. Változott a hajdani rosszízű állami gondozás terminológia is. Ma állami nevelt gyerekről ír a törvény. Ők azok, akikről a szülei lemondtak, vagy a bíróság, illetve gyámhatóság fosztotta meg a szülőket a gyerekektől. Ezek a gyerekek örökbe fogadhatók.

A köztudatban eddig úgy élt az örökbefogadás, hogy az *titkos*. A vér szerinti és az új szülő nem ismeri egymást. Páncél-szekerények mélyén őrzik az adoptálási határozatot, nem férhet hozzá sem a vér szerinti szülő, sem az örökbefogadó, sem a gyerek. (Mégis ismerünk drámai történeteket a gyerek és az édesszülő találkozásáról, többnyire az eldobott gyerek kezdeményezésére.) De a törvény egy másik örökbefogadási formára is lehetőséget nyújt, s ez a *nyílt örökbefogadás*. Ebben a formában a vér szerinti szülő bárkinnek „átadhatja” gyermekét nyíltan: a volt és a jövőendő szülő megegyezik, a hatóság engedélyez.

Noha a törvény enyhített, az örökbefogadás procedúrája jottányit sem változott – legalábbis a titkosé –, hosszú sorban állás, fáradságos várakozás árán jut ma is gyerekekhez az arra vágyó. Mi ennek az oka?

A Fővárosi Gyermek- és Ifjúságvédel-

mi Intézetben *Dr. Radoszár Miklós* jó ismerőse e témának:

– Sokan a törvényt hibáztatják, még többen a hivatal packázásának vélik a hosszú várakozási időt. Pedig nem erről van szó. Ha tényszerű akarok lenni, mondhatom: az ok a kínálat és a kereslet aránytalanságában rejlik. Mert négy- száz örökbe fogadható gyerek jó rész tizennégy éven felüli, s csak halvány

reményük lehet arra, hogy a nevelőszülők, akik megszerették, örökbe is fogadják. Sajnos hatéves kora után a gyerek örökbefogadási esélyei minimálisak. A kisebbek között is nagyszámban található szellemi és testi fogyatékos és sok a cigány származású. Ezzel szemben az igény: pár hónapos, egészséges, szőke, kék szemű... Évente jó, ha harminc-negyven ilyen gyerek van, s erre vár több száz kérelmező, van, aki már négyt éve.

Meggyőzőnek Radoszár úr szavai, de hallottam, hogy külföldi aspiránsok hamarabb jutnak gyerekekhez.

– A külföldi ugyanúgy beáll a sorba, mint a magyar kérelmező. Kétségtelen, az utóbbi időben többen jelentkeznek, főképp amerikai és német, kisebb számban francia és olasz örökbefogadók, de semmilyen előnyben nem részesülnek. Ha mégis hamarabb jutnak gyerekekhez, annak magyarázata igen egyszerű: örömmel elfogadják azt is, ami a magyaroknak nem kell. Félvak, nyomorék, értelmi fogyatékos és cigánygyereket is. Nyilvánvaló, hogy a gyerek érdeke messzemenően a családhoz tartozás, és számunkra ez a legfontosabb. Ezt pártoljuk. Természetesen szóba sem jöhet anyagi okból előny; sem a magyar, sem a külföldi kérelmező nem ajánlhat fel pénzt a gyermekért.

– *Hallani olyat is, hogy az örökbefo-*

**HATÉVES
KORA UTÁN
A GYEREK
ÖRÖKBE-
FOGADÁSI
ESÉLYEI
MINIMÁLISAK**

FEKETE ZSUZSANNA FELVÉTELE

gadó, ha nem tetszik a gyerek, visszahozza, és másikat kér helyette.

– Gyakorlatilag ez nem létezik – mosolyodik el naivnak ható kérdésesen beszélgetőpartnerem. – Létezik ugyan szoktatási idő, bejár az örökbefogadó egy héttől másfél hónapig, ilyenkor ismerkedik meg a család a kisbabával, a gyerekkel járó foglalkozással. De már a kiválasztáskor igent vagy nemet kell mondania. Ha nem kell, ismét állhat a sor végére.

Kimutatásokkal, statisztikai adatokkal illusztrálja magyarázatát a gyámügyi hivatalnok. Meglehetően, az örökbefogadásnál az igénylők nagy száma lehetővé teszi ezt a szigort. Ám a nevelőszülő – mely nem azonos az örökbefogadóval – válogathat. Neki épp az a népes korosztály jut, amelyiket kicsiként nem adoptáltak: óvodás korú és alsó tagozatos gyerekek. Sok nevelőszülő visszatart ugyan a visszavitt gyerek miatti szegénység, de arról nem tudni, hogy egy má-

sik gyerekotthonban újból próbálkoznak-e.

Vajon mi lehet a visszaadás oka? Hiszen van idő megismerkedni a gyerekkel, hétvégeken hazavinni, megszokni, megszeretni?

Mesélik, egy középkorú házaspár gyakorta kereste fel a gyermekotthont, ám az épületbe csak a férj lépett be, a feleség kint maradt a ház előtt parkoló kocsiban. A férfi választotta ki a négyéves kislányt, ő beszélgetett a gondozónővel, és ő vitte el a gyermeket magukhoz hétvégére. Több mint gyanús volt a feleség tüntető távolléte. Még gyanúsabb, hogy olykor, mikor vendégek érkeztek, nyomban visszavitték a kislányt, és a nyári üdülésre is bent hagyták az otthonban. Néhány hónap után lemondtak a gyerekről, vélhetően azért, mert csak a férj szerette volna. Isten a tudója, milyen titok lappangott a házasság mélyén, s lehet, hogy egy másik gyerek enyhíti majd a házaspár szorongató feszültségét. Ám egy biztos: a visszahozott gyerekekben el nem múló nyomot hagyott a hitegetés.

Hasonló eset, de talán még szomorúbb annak a kislánynak a sorsa, akit az egyébként jóra való, értelmes, gyerek-szerető nevelőszülők vittek vissza, azaz az indokkal, hogy meggondolták magukat. S mindezt hat év után!? A gyerek azóta keveset beszél, zárkózott, s amikor nevelőszülő-jelöltek érkeznek az otthonba, reménykedően kérdi: „Mikor lesz nekem már anyukám?”

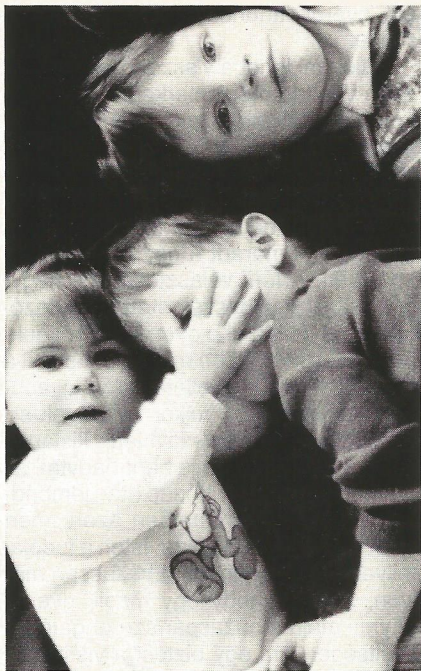
E kitérő után térjünk vissza az örökbefogadáshoz és Radoszár úrhoz.

– Előfordul, hogy az örökre fogadó korosabb szülők kamaszodó fiúkat hoznak vissza, mert nem bírnak vele. Ilyenkor bírósági úton védjük a gyermekek érdekeit. Legtöbbször azonban sikerül beszélgetéssel enyhíteni a gondot, amit végérvényesen az idő old meg. Érdekes egyébként, hogy a nyugati örökbefogadási szabályok meghatározzák a gyerek és az adoptálók közötti korkülönbséget, átlagban 25-30 évben. Nálunk ilyen nincs.

– *Mégis, tudok olyan esetről, ahol az életkor kizáró ok volt. Egyedülálló, hatvankét éves nő, jó egészségi állapotban, megfelelő anyagi háttérrel szeretett volna örökre fogadni gyereket. Elutasították.*

– Nézze, ez igen kényes kérdés, de valahol az elutasítás érthető. Gondolja csak meg, milyen helyzetbe kerül a gyerek, ha az egyébként egészséges hölgy megbetegszik, netán még súlyosabb eset következik be... Akkor a gyerek ismét állami nevelésbe kerül vissza. De ismétlem, ez eléggé egyedi és kényes eset, feltehetően nagyon körültekintően, mindent számba véve határoztak így. A gyerek érdekében... – fejezi be a beszélgetést Radoszár Miklós.

Mióta a nyílt örökbefogadás intézménye gyakorlatiá vált, többszöröse emelkedett az adoptálás. Itt van a legnagyobb titkolózás. A tavalyi ügyészi vizsgálat tisztázta a korrupció gyanúja ▶

▶ alól az állami hivatal dolgozóit, de nem a nyílt partnereket. Ők megközelíthetetlenek.

A helyzet megtisztítása és könnyítése érdekében, karitatív szándéktól vezérelve alapítvány létesült. „Szeretnénk elérni, hogy a kórházakban hagyott csecsemők és a veszélyeztetett gyermekek ne kerüljenek állami gondozásba, hanem minden esetben erkölcsös keresztény örökbe fogadó szülőkre találjanak... – fogalmazza meg küldetését a *Napsugár Gyermekmentő Alapítvány*.

Dr. Almási Mihály orvosnak készült, de osztályhelyzete miatt – apja lelkész volt – többszöri próbálkozás után sem vették fel az egyetemre. Emberszeretete a lelképásztori hivatás felé vezérelte. Egerben, majd négy évig az Egyesült Államokban szolgált, hazatérte után, immáron tizenhét éve Szigetszentmiklóson vezeti gyülekezetét. Öt esztendőt vártak felességével, amíg egy nyolc hónapos ikerpárt fogadhattak magukhoz. Nyilván ez is közrejátszott az alapítvány létrehozásában. Dr. Almási Mihály készséges, nyílt szívű és szavú ember.

– Nem akarunk más érdekeket sérteni, szeretnénk az örökbefogadást új alapokra építeni. Tevékenységünket egy anyaotthon létesítésével indítjuk – kezdi a leendő országos hálózat felvételét a baptista lelképásztor, s egy történettel illusztrálja:

– Felhívott egy lány, remegő hangon kérdezte, megszületheti-e gyermekét titokban nálunk, mert ha nem, bármi megtörténhet... Bűntény és abortusz megelő-

zésére az alapítvány telefonszáma szalmaszál volt, amibe belekapaszthatott. Bízom abban, hogy működésünk hatására nem kerül börtönbe gyerekgyilkosság miatt. Tehát terveink szerint bárki jöhet hozzánk, minden segítséget megadunk, s azon vagyunk, hogy az anya gyermekét megtarthassa és nevelhesse. Még olcsó albérlettel is segítünk. Ám feltétel: el kell döntenie, megtartja gyermekét, vagy lemond róla – mondja határozottan a lelképásztor.

Alighanem a gyermekkel való manipulációt szeretné Almási úr megakadályozni, a lakás-, pénz- és egyéb szerzési lehetőséget kizárni.

Másfelől a döntéssel az örökbefogadás aktusát kívánja meggyorsítani.

– Folyamatosan bővítjük a szülői adatbankot, már most van tizenöt család, amelyik bármikor, bármilyen gyermeket hajlandó magához venni.

Felkapom a fejem az adatbank szóra, nem is a számítógépes elnevezés, inkább a gyanú miatt, mert félok, hogy a felekezeti indíttatású alapítvány is szellettől.

– Van szelekció, de nincs diszkrimináció. Természetesen elsősorban azok a magyar családok jönnek számításba, akik valamilyen kapcsolatban állnak valamelyik egyházzal. De ennek hiánya nem kizáró ok. Hiszen ha választani kell egy látszatvallásos és egy olyan család között, amelyik nem vallásos ugyan, de etikája szigorú, akkor az utóbbit választ-

A TAVALYI ÜGYÉSZI VIZSGÁLAT TISZTÁZTA A KORRUPCIÓ GYANÚJA ALÓL AZ ÁLLAMI HIVATAL DOLGOZÓIT

juk. Külföldi örökbefogadót pedig csak a legvégső esetben fogadunk, amire remélem, nem leszünk rászorulva.

– *Pénzt kérnek-e a szolgáltatásért?*

– Nem, erről szó sem lehet! Ez távol áll célunktól, és nem is szorulunk rá az alapítványi befizetések jóvoltából. De olyan természetbeni adományt, mint például valamilyen segítséget, akár a

A KÜLFÖLDIEK ÖRÖMMEL ELFOGADJÁK AZOKAT A GYEREKEKET, AKIK A MAGYAROKNAK NEM KELLENEK

lebonyolításban, akár az otthon építésében elfogadjunk. Természetesen önkéntes alapon – a baptista egyházban ez gyakorlat –, alapítványi adakozás formájában bárki, így a bébihez jutott szülő is felajánlhat pénzüsszeget. Ettől nem zárunk el.

A lelkész úr terve: létrehozni nevelőszülői hálózatot is, tanfolyamokat indítani csecsemőgondozásból és gyermeknevelésből a leendő örökbe fogadó szülőknél, s kiépíteni az országos információs hálózatot. Mindez nem csekély apparátust igényel.

– Eddig egyházi lapokban hirdettünk, ez megint nem diszkrimináció, de érthető, hogy oly-

orvosok, nővérek, egészségügyben dolgozók jelentkezését várjuk, akik a mi programunkat felekezeti alapon is vállalják. Kérjük őket, jelentkezzenek, ha olyan információ birtokába jutnak, ami a gyermek elhagyására utal. Hiszen már szülés előtt bizalmába avatja a kismama az ápolónőt, s ebből már tudható, hogy a bébiről másnak – nekünk – kell gondoskodni. Később, ha majd az otthon megépül, nyilván főállású munkatársaink is lesznek, és természetesen gyámhatósági munkatárs is, hiszen a törvényt nem megkerülni, hanem azzal élni szeretnénk. Alapítványunk programját a Népjóléti Minisztériummal is egyeztetjük, és bejegyeztettük a cégbíróságon. Gyermekotthont is azért akarunk építeni, mert oda szeretnénk törvényesen menteni a gyerekeket. Ugyanis ha az információ vagy az elhelyezés hi-

miatt lekesünk a gyereket, bekerül az állami gondozás gépezetébe, amit mindenképpen el akarunk kerülni. A mi otthonunk nem az állami otthonok másolata lenne, mert rugalmasabb és szervezettebb örökbefogadási hálózaton keresztül a gyerekek rövid időn belül találnak majd szerető szülőkre, s csupán átmenetileg töltenek napokat nálunk.

Almási lelkész úr terve jelentős, ám megvalósításához pénz, sok pénz kell. Vajon honnan, miből?

– Alapítványunk angliai partnere már gyűjt adakozókat, de elsősorban magyar pártolók adományait várjuk. Eddig kevés pénz jött össze, de reménykedünk, hamarosan építhetjük az anyaotthont. Hogy mikor? Talán ez év végén elindulhatunk...